

De Kansspelautoriteit onderzoekt mogelijke fraude bij de Staatsloterij. De toezichthouder heeft aanwijzingen dat trekkingen niet volgens de regels zijn verlopen. Er zou zijn gesjoemeld met de uitslag. Ook is er al een paar keer discussie

geweest over zaken bij het programma Miljoenenjacht van de Postcodeloterij. De notaris is van oudsher aangewezen als toezichthouder, maar is dit nog wel van deze tijd nu alles computergestuurd is?

‘Hoofregel zou moeten zijn dat de notaris slechts meewerkt als dat een duidelijke meerwaarde heeft. Het is natuurlijk onvoldoende als de notaris door zijn aanwezigheid aan de trekking of de gebeurtenis slechts een officieel tintje geeft. Wel is het belangrijk dat de notaris zijn beperkingen kent. Als het gaat om een computergestuurde loterij is het niet de taak van de notaris om de techniek te controleren en daar een goedkeurende verklaring over af te geven. Wel zal hij de leverancier van het softwarepakket daarover garanties moeten vragen. De toegevoegde waarde van de notaris is dat hij tevoren de procedure goed laat beschrijven en in een akte vastlegt. Dat een trekking vervolgens niet volgens protocol

verloopt, betekent niet dat de notaris in de fout is gegaan. Als de reglementen helder zijn en er vervolgens iets misgaat, kan de opdrachtgever met behulp van de vastgelegde reglementen de geldigheid of ongeldigheid van de uitslag bepalen. De notaris zou daarbij wel altijd om een goedkeurende verklaring moeten worden gevraagd, waarin hij verklaart dat de vastgelegde procedures goed zijn gevolgd. Daar gaat het volgens mij om. We hoeven dus niet in de kramp te schieten als een trekking wordt betwist, want zo wordt de geldigheid van andere akten ook weleens aan de kaak gesteld. Als je als notaris je werk goed hebt gedaan, moet je ook niet bang zijn daarover verantwoording af te leggen.’

Stelling:
‘De notaris heeft geen toegevoegde waarde meer bij computergestuurde loterijen’

Nick van Buitenen,
notaris te Utrecht

Geertjan Sarneel,
notaris te Kapelle

‘Voor de jongeren onder ons: er was een tijd waarin de notaris een belangrijke rol vervulde bij loterijen. Hij controleerde zelf de lotjes, deed de corresponderende nummers in zogenaamde loterijbussen (soms zelfs nog verzegeld) en trok uiteindelijk zelf, al dan niet geholpen door een medewerker, de winnende nummers uit de desbetreffende bus. Kortom: de notaris had hier een cruciale rol en diende de rechtszekerheid. Tegenwoordig zijn zeer veel loterijen en spelshows computergestuurd en zijn er geen fysieke lotjes meer aanwezig. Wat wel gebleven is, is de aanwezigheid van de notaris. Maar waarom eigenlijk? Daadwerkelijk trekken van het winnende lot doet hij niet meer. Daadwerkelijk kunnen controleren welke loten verkocht zijn, kan hij ook niet. Met andere woorden, controle op het proces

is er niet meer omdat een groot gedeelte van het proces aan de waarneming van de notaris is onttrokken. Ik ben dan ook van mening dat het notariaat hieraan niet langer medewerking dient te verlenen. De enige reden van de bedrijven met deze computergestuurde loterijen (maar ook verkiezingen en menig talentenjacht) is dat ze aan het spel een sausje van rechtszekerheid willen geven. Laten we daar meteen mee stoppen. Wanneer men ons weer de loterijbussen en de lotenboekjes teruggeeft en we zelf kunnen controleren welke loten zijn getrokken, kunnen we wat mij betreft onze diensten verlenen. Notarissen zijn bij uitstek de hoeders van rechtszekerheid en we moeten er dan ook voor waken dat we niet verworden tot brenger van schijnzekerheid.’

‘De notaris blijft een toegevoegde waarde geven als toezichthouder. Dat bij sommige trekkingen in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van allerlei software doet niet af aan dat toezicht op (a) juiste en transparante regels en (b) de uitvoering daarvan. Het notariële toezicht moet echter niet verward worden met een garantie dat elke denkbare afwijking van die twee elementen te allen tijde is uitgesloten. De notaris kan door zijn toezicht echter wel in veel gevallen een bijdrage leveren aan de uitsluiting daarvan.

Daarnaast kan de vraag worden gesteld of dat toenemend gebruik van software (“computer-gestuurd”) wel een wenselijke ontwikkeling is. Indien en voor zover een trekking zich daardoor (te) ver buiten de waarneming van de toezichthouder begeeft, mag niet te snel de indruk worden gegeven dat de toezichthouder een alomvattende controle uitoefent. Iedere notaris zal zich moeten blijven afvragen of de rol die hem bij een trekking wordt toegedicht en waardoor vertrouwen bij het publiek wordt gewekt, waargemaakt kan worden.’

ONEENS

*Folkert van de Graaff,
notaris te Hilversum*

‘De notaris is bij kansspelorganisaties de meest zichtbare partij in een keten van toezichthouders. Naast de notaris spelen echter accountants, IT-auditors, statistici en metrologische dienstverleners een rol in het toezicht op kansspelorganisaties. Indien een notaris publiekelijk optreedt, is het van belang dat hij duidelijk maakt welke rol hij speelt. De notaris moet vooraf overwegen of zijn tussenkomst het publiek de gewenste waarborg daadwerkelijk geeft. De notaris wordt door het publiek vaak gepercipieerd als de eindverantwoordelijk toezichthouder, terwijl hij in de praktijk slechts een beperkt deel van het spelproces overziet. Veelal is dat de trekking en (een deel van) de bepaling van de winnaars. Bij kansspelen wordt altijd gebruikgemaakt van complexe IT-toepassingen. De notaris zal dus voor zijn werkzaamheden altijd afhankelijk zijn van de betrouw-

baarheid en beveiliging van de onderliggende IT-systemen. Een oordeel over de betrouwbaarheid en continuïteit van een geautomatiseerd loterijproces vergt een grote mate van inzicht in IT-beheersing en risicoanalyse. Het gebruik van internettechnologie en toepassingen in *the cloud* vormen nog een extra complicerende uitdaging wanneer een oordeel over de adequate beveiliging van de informatie en de gebruikte procedures wordt gevraagd. Dit zijn bij uitstek vaardigheden waarin IT-auditors zijn getraind. Notarissen doen er daarom verstandig aan zich te laten bijstaan door een IT-auditor of het uiteindelijke oordeel helemaal aan zo’n professional over te laten. Doet de notaris dat niet, dan loopt hij het risico dat hij verantwoordelijk wordt gehouden voor incidenten die het gevolg zijn van mankementen in delen van het spelproces die hij niet kan overzien.’

NEUTRAAL

*Jeroen Biekart, IT-auditor
en voorzitter van beroeps-
organisatie NOREA*

ONEENS

*Gerard Schouw,
Tweede Kamerlid D66*

‘D66 is het oneens met de stelling dat de notaris geen rol heeft bij computergestuurde loterijen. Juist notarieel toezicht is van grote toegevoegde waarde, ook als het gaat om computergestuurde loterijen. De betrokkenheid van een notaris staat voor onberispelijkheid, het is een garantie dat een trekking op eerlijke wijze plaatsvindt. Uiteraard is dit wel op voorwaarde dat de betrokken notaris zich aan zijn eigen beloften en beroepseer houdt. Bij computergestuurde trekkingen is het wel van belang dat de notaris moet kunnen controleren of er sprake is van eerlijk spel. Dus hij moet voldoende inzicht hebben in de technische aspecten van de trekking.’

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) vindt dat de rol van de notaris bij spelprogramma’s en loterijen volstrekt duidelijk moet zijn en wil daarom dat notarissen zich vooraf goed afvragen of en hoe zij een rol willen vervullen in dat soort programma’s. Zeker gezien de opkomst van allerlei digitale systemen is het de vraag of de regels niet aanpast moeten worden. Het bestuur gaat dat de komende tijd onderzoeken.